Ч. 3 (13.901). Львів, четвер 3. січня 1935. Opłata pocztowa opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 6 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол. Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Подорож греко-катол. духовника по вязницях.

Українцям, що живуть поза Східною Галичиною, до відома!

Як щороку, так і цього підписаний буде відвідувати вязниці, в яких сидять наші вязні.

Коли в дотичній місцевости збереться гурток українців, то для них також буде відправлена Служба Божа (місце і час залежно від умови на місцях). Заінтересованих прошу, щоб інформувалися в управі вязниці про приїзд священика в днях поданих нижче. Буду відвідувати вязниці в такому порядку:

1. Тарнів — 3 січня 1935 р.
2. Вісніч — 4. січня.
3. Ґрудзьондз — 5., 6., 7. січня.
4. Вронки — 8., 9., 10. січня.
5. Равіч — 11., 12., 13. січня.
6. Короново — 14., 15. січня.
7. Фордон — 16., 17. січня.
8. Св. Хрест — 18., 19., 20. січня.
9. Кельце — 21., 22. січня.
10. Катовиці — 23. січня.
11. Цешин — 24. січня.
12. Седльце — 26., 27. січня.
13. Білосток — 28. січня.
14. Ковель — 29., 30. січня.
15. Варшава — 31. січня.
16. Ломжа — 1., 2., 3. лютого.

Львів, 1. січня 1935 р.

о. д-р Осип Кладочний,
капелян для вязнів.

Корпоративний устрій в Болгарії.

Болгарська преса пише, що вже з початком ц. р. в Болгарії введуть корпоративний устрій. Державний устрій Болгарії буде спиратися на таких сімох корпоративних організаціях, які обєднуватимуть: 1) селян, 2) робітників, 3) промисловців, 4) купців, 5) ремісників, 6) урядовців і службовиків та 7) людей вільних фахів (адвокатів, інжинірів, лікарів і т. д.). Згадані корпорації будуть висилати своїх представників до нового парляменту. Крім цього членів до державної ради будуть вибирати міські ради і самоуправні, адміністраційні установи.

Бомбові замахи в Альбанії.

ПАРИЖ, 2. 1. ПАТ. З Корфу надійшли вістки, що в Альбанії горить далі повстання. У Тірані недалеко королівської палати вибухли бомби, які заподіяли великі шкоди. Кружляють поголоски, що провідник повстанців Барґіяртаріс попав до неволі недалеко Окутарі.

Масові самогубства у Москві.

200 КОМУНІСТІВ НАЛОЖИЛИ НА СЕБЕ РУКУ.

Масові арешти в СССР відбуваються далі. У Свердловську (Єкатеринбургу) Г. П. У. арештувало усіх студентів робітничого університету, де Зіновєв був ректором. Цілий науковий архів Зіновєва перевезли до Москви.

У Москві Сталін приказав перевести основну чистку комуністів. Тому кілька тисяч урядовців комуністів опинилося без усяких засобів до життя, бо їм відобрали хлібні картки, не виплатили платень і приказали покинути червону столицю. До кількох днів у Москві скінчило самогубством 200 комуністів.

На вільні місця урядовців большевицький уряд бере безробітних, безпартійних інтеліґентів, позбавлених усіх прав, які будуть без спротиву виконувати всі приказзи большевицького уряду.

БЛАГАЛЬНИЙ ЛИСТ ЗІНОВЄВА ДО СТАЛІНА.

„Дейлі Експрес" подає уривки благального листа Зіновєва до Сталіна:

„Дорогий товаришу Сталін! Ви знаєте, що я не винен. Я прошу вас в імя революції, за яку ми боролись. Згадайте ті дні, коли ми сиділи за одним столом з Володимиром Іліччем Леніном. Годі уявити собі, щоби ви розстрілювали таких старих большевиків, як я і мої товариші, які є наче втіленням духа російського пролетаріяту. З комуністичним привітом — Зіновєв".

МСТИВИЙ СТАЛІН.

Орджонікідзе і Каганович були проти масових розстрілів, Сталін і Мануїльський за ними. Кружляють поголоски, що ком. Літвінов намовляв масово не розстрілювати, бо міжнародне положення СССР погіршиться.

ДИРЕКТОР БОЛЬШЕВИЦЬКОГО БАНКУ КОНТРРЕВОЛЮЦІОНЕРОМ.

У Києві арештувало Г. П. У. директора всеукраїнського рільного банку, члена комуністичної партії Кудзу тому, що арештований видав частину фондів банку на націоналістичну, контрреволюційну організацію.

ЯКИЙ КОНСУЛЬ ПІДДЕРЖУВАВ НІКОЛАЄВА?

„Дейлі Експрес" і інші часописи, покликуючись на джерельні вістки, пишуть, що большевики згадуючи про консуля чужої держави, вмішаного до змови зіновєвців, думають про Німеччину. Спікер большевицького радія, згадуючи про вбивство Кірова підкреслив, що назва цієї чужої держави, якої консуль піддержував Ніколаєва, складається з 14 букв. Тому преса пише, що слова „Дойчес Райх" написані по німецьки складаються саме з 14 букв.

Німецька преса виясняє вислів спікера саме навпаки: в російській транскрипції слово „Великобританія" складається з 14 букв. Прізвище консуля цієї держави — після вислову спікера — складається з шістнадцяти букв. Англійський консуль у Ленінграді називається Рідер Віліям Буляр.

ТРОЦЬКИЙ ОГОЛОСИТЬ РЕВЕЛЯЦІЇ ПРО ВБИВСТВО КІРОВА.

ПАРИЖ, ПАТ. Троцький, який проживає в невідомому ширшій публиці містечку, надіслав до агенції Аваса комунікат для преси заперечуючи свою співучасть у вбивстві Кірова. Троцький запевняє, що за час своєї 40-літньої революційної діяльности, поборював індивідуальний терор супроти царату, тимбільше поборює його супроти представників робітничої держави. У своїх статтях осуджував завжди індивідуальний терор. Незабаром оголосить брошуру, в якій насвітлить умовини, серед яких повстала група Ніколаєва. Одночасно виявить правдиву ціль, чому прізвище Троцького большевицький уряд єднає з убивством Кірова.

Банк чи школа?

КІЛЬКА ДУМОК ПРО ВАГУ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ.

Яке значіння має школа для нації, кажуть деякі, нині вже зайва річ говорити. І коли людям пояснювати хочби значіння і вартість рідної школи для нас, можуть образитися. Мовляв, ми вже це давно пізнали і переконалися. Здавалось би, що ця школа є вже у народі на найвищому ступні розвитку і тільки йшло би про те, щоби люди дали їй змогу існувати.

Та так тільки здавалось би, а дійсний стан виказує щось зовсім інше. Ми саме бачимо, що рідношкільна ідея щойно тут і там зачинає пробуджуватися. Лиш деінде засновано українські вселюдні школи і вони з кількома найнижчими відділами ледви животіють та завжди стоять перед загрозою упадку, бо нема фондів вдержати їх, — і нема фреквенції учнів. У багатьох селах люди ще загалом уважають школу карою для себе. І колиб карою не змушували деяких родичів, то вони взагалі не посилалиб дітей до школи. Бо це для них клопіт і коштовний видаток на дорогу книжку, чобіт та одежину.

Зате свідоміші верстви громадянства зрозуміли школу куди краще. Створено рідношкільні гімназії, семинарії і в них учиться українська молодь. Але чи направду громадянство доцінює як слід свою школу? Здається, що ні. Хто тільки має спромогу, намагається посилати дітей таки до державної школи, мовляв, щоб була більша запорука легше дістатися в університет та опісля зарвати якусь посаду. І хоч бачать люди, що в практиці і це на ніщо не здалося, та годі це хибне переконання вирвати з думки людей. Кожний є тої гадки, що хоч соткам інших це не вдалося, то йому може таки якось удасться. І це „може" найбільше держить нас у сліпому куті. А село поставилося до цієї справи ще більше радикально і тепер зовсім перестало посилати дітей до середніх шкіл.

Та в засаді це свідчить про те, що люди таки не розуміють значіння і вартости школи. Родичі розуміють школу, як установу, що дає їх дитині чек, вексель, який колись буде здисконтований. Одержавши диплом покінчення студій, можна буде за нього кожного першого діставати гроші. Кожна шкільна конференція чи вивідка — це для родичів наче торговиця, де вони мають змогу торгуватися з учителем за добру ноту, щоб чек для їх дитини був добре загарантований. А коли це школа Рідної Школи, тоді родичі просто обурюються, як могли „свої люди" їх дитину так скривдити і записати двійку! Вониж роблять ласку, що посилають сюди свою дитину.

В першу чергу причиною такого стану є те, що люди з природи бувають егоїстами, самолюбами. У всьому добачують тільки себе і власну користь, виключаючи всяку жертву, співпрацю з другим і для загальної справи. Родичі, видаючи доньку замуж до чужого дому, жалують, що тратять її для когось, а приймаючи невістку до своєї хати, противляться їй, бо вона все для них чужа. Так і посилаючи дитину до школи, хотять вивчити її для власної користи, виключаючи інші. Вони мають цілковиту й повну претенсію до своєї дитини, забуваючи, що до їх дитини має право теж українське громадянство.

Другою причиною, що не дає рідношкільній ідеї реалізуватися, це те, що родичі уважають школу за установу науки, а не хотять у ній бачити установи виховної. А виховання — це найскладніша і найважніша справа у житті людини. Дитина має виховатися на чесного й гідного громадянина, тому дитиною у вихованні мають проводити не тільки родичі, але і збірна думка українського громадянства. Дитина — це скарб матері, але й цінності українського громадянства.

Як дивилися у нас до недавна на справу виховання, посвідчать хочби те, що коли син був тумануватий і не міг покінчити „панської" гімназії, тоді родичі казали: Нехай іде хоч до учит. семинарії та буде учителем! Значило це, що учителем, виховником молодого покоління міг бути хтобудь, хочби й гіршого сорту. Тимчасом ми нині пізнаємо, що учитель — це велика і важна особа. Бо він є різьбарем душ наших дітей, він виховує громадян, творить покоління.

Тому дивімся на нашу Рідну Школу не як на установу, що далаб нам вексель, але як на установу, що має навчити й виховати чесних і гідних громадян. Коли нині державна школа каже до родичів: Не чекайте від нас чеку на гроші, бо посад не дістанете! Вашу дитину беремо тільки на виховання, підпорядковуючи її збірній думці громадянства! — то тим більше повинні ми зрозуміти й оцінити завдання Рідної Школи під сучасну хвилину. Коли Рідна Школа виховає нам належно свіжі кадри громадянства, то вони вже самі найдуть собі у житті чек на гроші.

Розуміючи от-так завдання школи, зокрема рідної школи, треба віддати їй нашу молодь на науку і виховання. Тільки Рідна Школа може дати нам запоруку, що наші діти виховаються там в рідному українському дусі на користь українського громадянства. Кожний даток на Рідну Школу нехай буде зложений не на якусь далеку, неозначену ціль у затьмареній віддалі, але нехай буде відданий з цією свідомістю, що вкладаємо капітал у народню скарбницю, яка заплатить нам не мертвим чеком, але живою істотою, охочою піти на здобуття кращого завтра нації.

Нераз чуємо нарікання, мовляв, громадянство не хоче, не знає, не дбає, тощо. Але треба на хвилинку позбутися самолюбства і цьому громадянству щось віддати й аж тоді від нього домагатися. А що громадянство є живе, то треба віддати йому живу істоту — себто дитину.

О. Горишвіт.

Всі як один зложимо великий „Дар Просвіті" на її велику працю.

Европа у 1934 році.

Коротка хроніка найважніших подій у всіх европейських державах.

Австрія. Крівава громадянська війна у лютому, безоглядне здавлення соціялістичного й комуністичного руху, диктатура Дольфуса-Фея. Націонал-соціялістичне повстання у червні, якого жертвою впав канцлер Дольфус, — створення уряду Шушніґа-Штаремберґа. Подорожі обох австрійських канцлерів до Риму та фактичне підпорядкування Австрії політиці Мусоліні.

Англія. Безуспішні морські переговори з Японією та Злученими Державами. В листопаді важлива дебата у палаті громад про німецькі зброєння, в якій віцепремієр Болдуін ствердив доконаний факт німецького дозброєння, протиставлючись антинімецькому виступові Черчіля. Зріст руху фашистівських „чорних сорочок". Розбудова англ. воздушної фльоти.

Балтійські держави. У квітні заборона в Естонії всіх політичних партій. У Латвії від травня до кінця року — виїмковий стан. Створення балтійського союзу — Латвії, Естонії і Литви головно у справах закордонної політики (пакт у Ризі з 12. IX.).

Бельгія. Король Альберт паде жертвою нещасливого випадку (17. II.). На престіл вступив молодий король Леопольд.

Болгарія. Розвязання македонської революційної організації ВМРО. Порозуміння з Югославією, подорож короля Бориса до Білгороду. Диктаторський кабінет Георгієва (19. V.).

Голяндія. Криваві комуністичні заворушення (5—10. VII.). Смерть князя-мужа (3. VII.).

Греція. Наближення до інших балканських держав. У травні маніфестаційне гостювання пруського премієра Ґерінґа.

Данціґ. Уступлення президента сенату Равшнінґа і прихід на його місце нац.-соц. провідника Ґрайзера.

Еспанія. Цілий жовтень соціялістично-комуністична революція, закінчена перемогою уряду. Репресії проти катальонців, проте втримання катальонського автономічного статуту.

Італія. Пакт порозуміння між Італією, Австрією і Мадярщиною (15. III.). 96 проц. голосів за фашистівською листою на 10 і пів міл. голосуючих у весняних виборах. Половина червня — зустріч Мусоліні з Гітлером у Венеції. Різкий протинімецький зворот після липневої революції в Австрії. Спроба італьо-французького порозуміння. Загострення італьо-югославянських взаємин після вбивства короля Олександра через невидачу деяких змовників. Подорож короля до Африки.

Литва. Невдалий пуч Вальдемараса і його засуд на довгу вязницю (6. VI). Затяжний конфлікт з мемельськими (клайпедськими) німцями. Поголоски про наближення до Польщі.

Німеччина. Дозброєння армії. Невдача в австрійсько-аншлюсовій політиці й міжнародня ізоляція, захитана щойно під кінець року. Негативне становище до східнього пакту, спроби наближення до Франції: взаємні відвідини комбатантів (XII). Серія неофіційних подорожей довірених дипльоматів Гітлера. 30. червня кріваве здавлення плянованого пучу Рема-Шляйхера. Реорґанізація частин СА і СС. Зріст значіння Райхсверу у внутрішній політиці. Ферменти довкола соціялістичної частини нац.-соц. програми. Конфлікт у протестантській церкві. Порозуміння з Францією у справі Сари, наслідком якого запевнена перемога Німеччини у плебісциті 13. І. 1935.

Польща. Польсько-німецький пакт порозуміння на 10 літ (13. І.), відвідини мін. Ґебельса у Варшаві, подорож польських журналістів до Німеччини. Відвідини угорського премієра Ґембеша у Варшаві. Відмовне становище до проєкту східнього пакту, загострення польсько-французьких взаємин, без огляду на відвідини мін. Барту у Варшаві. Заява мін. Бека у Женеві про виповідження меншинового договору та неприхильна реакція держав-сиґнатарів. Вбивство мін. Перацького (13. VI), створення концентраційного табору у Березі. Неполаднана справа конституції.

Румунія. Зміна кабінету, мін. зак. справ Тітулеску остався надалі (X).

Скандинавія. Подорож шефа шведського ген. штабу до Варшави, подорож мін. Бека на Різдвяні свята до Данії і Швеції. Подорож англ. мін. Ідена по скандинавських краях.

Совіти. Під натиском небезпеки на Далекому Сході зворот у зак. політиці в сторону заміщення з европейським капіталістичним заходом. Використання нім.-франц. спору для наближення до Франції. Вступ до Ліґи Націй (18. IX). Сов. франц. торговельний договір. Вбивство ленінградського комісара Кірова. Паніка серед комуністів і кривавий терор (1. XII.). Розстріляння 28 українців у Києві, між ними кількох чільних письменників (Косинки, Фальківського, Влизька і ін., а також двох Крушельницьких і Сказинського). Скасування хлібних карточок. Депортація на Соловки Каменева і Зінов'єва, жидівський погром у Москві й однодушний осуд світової прилюдної опінії нової хвилі червоного терору.

Туреччина. Заключення балканського пакту (Туреччина, Румунія, Югославія і Греція). Продовження внутрішніх обичаєвих реформ у ліберально-европейському дусі, при одночасному диктаторському політ. режимі. Примусове введення родових назвищ.

Угорщина. Поглиблення приятельських взаємин з Італією. Відвідини Ґембеша у Римі й Варшаві. Спір угорсько-югославянський у звязку з обвинувачуванням Угорщини у підтримуванні хорватських змовників на життя короля Олександра.

Фінляндія. Мовно-національні спори поміж фінами й шведами.

Чехословаччина. Погіршення відносин до Польщі, метка дипльоматична акція мін. Бенеша проти ревізіоністичних течій. Подорож мін. Бенеша на Закарпаття, признання у його промові пі ;редного характеру національних змагань автохтонного українського населення, а проте дальше фаворизування москвофільства.

Швайцарія. Гідний і відважний виступ през. Мотти проти прийняття Совітів до Ліґи Націй. Новий союзний президент Мінґер (грудень).

Франція. Важкі вуличні бої у лютому: наслідок схвилювання умів через аферу Ставіського. Упадок кабінету Даладіє і прихід до влади концентраційного кабінету Думерґа з Барту як мін. зак. справ (9. II). Метушлива діяльність Барту проти Німеччини і за приєднанням Совітів. У звязку з цим проєкт східнього пакту. Вбивство югосл. короля і мін. Барту в Марселі 9. X. Упадок Думерґа і прихід до влади уряду Фляндена з Лявалем як мін. зак. справ (8. XI.). Деяка зміна закорд. політики в напрямку наближення до Німеччини. Пакт з Німеччиною у справі Сари (3. XII), збільшене значіння франц. комбатантів. Смерть Пуанкаре (15. X).

Югославія. Вбивство короля Олександра (9. X) хорватськими революціонерами, у наслідку сербської військової протихорватської диктатури. Інтронізація малолітнього Петра II, установлення реґенційної ради. Скарга до Ліґи Націй на Мадярщину за причасність до марсельського вбивства. Зміна кабінету: на місце Узуновіча кабінет мін. зак. справ Євтіча. Амнестія.

—o—

Французький сенатор за зближенням з Німеччиною.

БЕРЛІН, ПАТ. „Берлінер Таґеблят" оголосив інтерву з французьким сенатором де Жувенелем на тему французько-німецького порозуміння. Де Жувенель колишній французький амбасадор у Римі та ініціатор „пакту чотирьох" великих держав вважає, що тільки порозуміння Франції з Німеччиною усуне війну. Справа басейну Сари насуває тільки господарські питання. По плебісциті повинні відбутися переговори Франції з Німеччиною. Сенатор вірить у щирі заяви Гітлера супроти Франції. Найбільшою заслугою Гітлера на думку де Жувенеля, це освоєння німецького народу з поняттям миру. Коли би завехано переговори з Німеччиною, нинішне положення могло би довести до війни.

Французько-італійські переговори перервані?

ПАРИЖ. 2. 1. ПАТ. Франц. амбасадор у Римі де Шамбрен переговорював учора цілий день з італійським державним секретарем. „Л' Евр" запевняє, що темою нарад були дві справи: Тунісу і взаїмної ґарантії кордонів тих держав, які підпишуть ґарантійний договір про незалежність Австрії. Ця справа вимагає згоди Югославії, яка на основі постанов балканського пакту мусить ще порозумітись у цій справі з Туреччиною.

Вчора пополудні мін. Ляваль відбув довшу нараду з італійським амбасадором ді Кустоца у Парижі. Міністр заявив, що не відступить від основних тез свого проєкту, який переслав своєму амбасадорові де Шамбренові у Римі. Справа вияснилася настільки, що мін. Ляваль не поїде до Риму скоріше, ніж перед половиною січня ц. р.

Чергова амнестія в Югославії.

Реґенційна рада видала амнестійний декрет для 14 політичних вязнів, здебільша мусулман з Босні, яких арештували за акцію підчас виборів до скупштини. Політичні кола сподіються, що амнестія відновить політичне життя в Югославії.

Примусова стерилізац'я на Литві.

БЕРЛІН, ПАТ. Зїзд литовських лікарів у Ковні рішив переслати урядові проєкт закону про примусову стерилізацію злочинців налогових пяниць і божевільних.

Манджурія у воєнно-стратеґічному значінні для Японії.

У плянах Японії Манджурія має не тільки велике економічне значіння, як ринок сировини, вкладання капіталів та збуту краму, але й велике воєнностратеґічне значіння.

Розмірна відданеність Манджурії від решти Китаю, сусідство її з Кореєю — кольонією Японії, вигідне розташування Манджурії супроти радянського Далекого Сходу (входить клином в територію СССР, наявність міцних природних границь — пасмо Великого й Малого Хінґану й річка Амур — нарешті, багаті харчеві засоби — все це догідні умовини, щоб перетворити Манджурію на дуже зручний, широкий „пляцдарм" проти СССР та його монгольської „республики".

Але поруч із цим Манджурія не менш важлива для Японії, як сировина, а до деякої міри, як і взагалі тилова база в разі воєнної сутички Японії з СССР. Манджурія звязана залізницями з Кореєю та її портами на побережжі Японського Моря (Сейсін, Фузан та ін.). Це дає Японії цілковиту змогу вивозити з Манджурії потрібну сировину та харчування й підчас війни. Большевики не можуть цьому якнебудь поважно протиділати.

Манджурія вже й тепер поважно може служити за матеріяльну базу Японії для здійснення її дальших плянів на звійському суходолі. Тому Японія збройною силою намагається перетворити її на свою кольонію, щоби потім перетворити її цілком на економічний і воєнно стратеґічний пляцдарм для дальшої нападної мети. У не так давно оголошених радянською пресою японських документах цю мету сформульовано зовсім недвозначно.

В основу японської програми перетворити Манджурію на воєнний пляцдарм лягли заходи, пляномірно та систематично здійснювані вже віддавна: 1) добудування залізниць стратеґічного значіння: 2) будування портів на північному побережжі Кореї (Сейсін) і звязок їх з залізницями Манджурії; 3) розвиток вугільної та металюрґійної бази у Південній Манджурії; 4) розвиток ґрунтових та автових шляхів; 5) будування аеродромів та введення ліній повітряного сполучення; 6) форсування кольонізації Манджурії корейцями.

Будування Японією залізниць стратеґічного значіння особливо яскраво виявилось в утворенні т. зв. Гірін-Кайненської залізниці. Ця залізниця має получити японський порт в Кореї Сейсін з найважливішими пунктами Північної Манджурії (Гірін, Чаньчунь, Таонань, Солунь) та з системою П.-М. залізниці, себто прорізати Північну Манджурію зі сходу на захід і відограваги в Північній Манджурії таку саму ролю, яку залізниця з Дайреном відіграє в Південній Манджурії. Тепер цю залізницю розбудували так далеко, що вона підходить до найважливіших переходів через гори Великого Хінґану.

Загалом маґістраля Гірін-Кайней разом з портом Сейсін полекшує і стратеґічно забезпечує за Японією манджурський театр воєнних дій. Це ясно впадає в очі навіть при поверховному погляді на мапу Манджурії.

Крім цього всю мережу японських залізниць Манджурії Японія може широко використати, щоб зосередити велику японську армію у Великому Хінґані (себто в бік СССР).

Треба відзначити також особливу увагу яку присвячує Японія залізницям, що лежать на північ від східно-китайської залізниці, а також і старим проєктам про получення цих залізниць. Ця кільцева лінія матиме й велике стратеґічне значіння, бо вона дозволить пересувати японські ешелони в якихнебудь напрямах.

Розвинути вугільно-металюрґійну та хемічну базу в Південній Манджурії (фушунські копальні, фабрики в Аньшані та Беньсіху) не менш важливе завдання Японії з погляду готування Манджурії до ролі воєнного пляцдарму. Ось чому Японія не тільки щороку збільшує продукцію наявних підприємств, але й проєктує будування в Аньшані нову металюрґічну фабрику („Сіова"). В районі фушунських копалень розгортається велике хемічне виробництво (бензоль, парафіна тощо). Накреслено плян збудування в Дашічао (на Півн.-Мандж. Зал.) фабрику виробляти алюміній з магнетизиту. Нарешті, повстає нова паливна база в районі Гірін-Кайненської залізниці після її закінчення. Тут будують могутню гідростацію на великому в Манджурії озері Цзінь-Боху. У звязку з цим треба поставити й широко опрацьовану розрібку лісових масивів у Гірінській провінції.

Місцеву промисловість Манджурії японський капітал намагається підпорядкувати своєму впливові та фінансовій контролі.

Важливою ланкою в ланцюгу заходів Японії в готуванню манджурського воєнного пляцдарму є широке будування аеродромів поруч з орґанізацією і повітряних шляхів. За даними чужоземної преси, тепер вже дуже поширені захоплені Японією китайські аеродроми в Мукдені, Гіріні, Чаньчуні, та будують нові тимчасові: збудовано тимчасові аеродроми в Ціцікарі, Харбіні, Таонані, Тайляв, Лунхуа та Тунляо. З повітряних ліній вже встановлено: лінію Харбін—Чаньчунь—Мукден та лінію Харбін—Ціцікар. Обидві лінії обслуговують японськими пасажирними літаками.

Японія хоче збільшити населення Манджурії корейцями і в смузі найважливіших у воєнностратеґічному розумінню залізниць Манджурії, і в інших важливих стратеґічних пунктах, наприклад, у деяких районах Гірінської провінції. Вже тепер у тих районах живе понад пів міліона корейців.

Якщо до сказаного ще додати, що японські лісові концесії в Манджурії територією на десятки тисяч квадратових кільометрів, лежать здебільша на пограниччі Монголії, то картина готування воєнного пляцдарму проти СССР буде цілком ясна.

Забелло Микола.

Царгород, грудень 1934.

Повстання в Туркестані.

Як довідується англійська преса, в совітському Туркестані біля афґанської границі прийшло до боїв між відділами червоної армії та селянами мусулманами. Вбито до 2.000 осіб.

Причиною конфлікту було, що селяни не доставили збіжа. На афґанську границю совітська влада вислала військо, яке селяни приняли крісовим вогнем. Розігралися справжні бої, що тревали цілий день. Спротив селян був такий сильний, що проти них ужито літаків, які скидали бомби з трійливими ґазами. Часть селян утікла на територію Афґаністану.

На місце боїв прийшли відділи ҐПУ. 14 провідників повстання розстріляли. В цілому краю конфіскують збіже.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— В околицях Веро у Фінляндії арештувала поліція дві особи за шпигунство.

— В горах в Астурії дійшло до стрілянини між військовою стежею і повстанцями, які по розгромі повстання втікли в гори. Двох повстанців убито.

— Австрійський міністр фінансів виїхав до Чехословаччини, де в місті Таборі зустрінеться з міністром закордонних справ Бенешом.

— У басейні Сари дійшло в кількох місцевостях до стрілянини між прихильниками вдержання теперішнього стану в басейні і прихильниками прилучення до Німеччини

— У Льондоні помер вестмінстерський кардинал Барнес у 73. р. життя.

— Латвійський уряд підготовляє обхід 15-літніх роковин звільнення Латвії від большевицької навали.

— Ґубернатором Катальонії призначив еспанський уряд Портеля Валлядареса. Автономію Катальонії скасовано.

— Адмірал Бирд орґанізує нову подорож до південного бігуна.

Наші музичні болячки.

II.

СТРАХ ПЕРЕД ТАКСОЮ.

У дискусії над статтею д-ра Нижанківського проф. Гривевецький побоювався, що через такси наших музик громадянство не користатиме з їх послуг, а на цьому потерпить й наше музичне мистецтво. Дає приклад лікаря, що своєю таксою завів селян до знахорів. Одначе всяка культурна людина і добрий вільнопрофесійник знає, що діло не в таксі. Коли по наших селах працюють знахорі і покутні писарі, то це діється тільки через темноту людей. А буває це і по містах і між інтелігенцією. Річ нотарійна, що таким знахорам, покутним писарям, малярям, будівничим і музикантам платять звичайно значно більше, як кваліфікованим лікарям, адвокатам, мистцям. Такі явища трапляються часто саме там, де всі професії працюють нижче такси або й без неї. Сучасний селянин не цінить їх, бо підозріває, що вони закрадаються до нього із своєю працею, явно нефаховою, бо слабо платною і не йде до них. Він розуміє вартість праці на всякий випадок краще, як давній, панщинний селянин. Ці вільнопрофесійні без такси слабнуть зчасом матеріяльно й духово, не маючи засобів для утримання свого стану і щойно тоді рай для знахорів. Щойно тоді ясно, які є відносини поміж матеріяльними умовинами і якістю вільнопрофесійної продукції.

Такси вільних професій і мистців обмірковані звичайно відповідно до пересічної суспільної ціни праці. Вони мають на меті запобігти зловживанням, щоб вільнопрофесійники зберігали такси, не використовуючи своїх клієнтів.

Коли наші музики-мистці не мають впливу на програми концертів — нехай уже й добродійних, громадянського значіння, коли під напором т. зв. „громадянської опінії" мусять завсіди і скрізь виступати безплатно, найвище за зворотом примітивних коштів, іноді непигзні, чи мають за що купити найпотрібніші речі, тоді, як упорядчики концерту платять за все: за салю своїй установі, всякі інші послуги і т. д., тоді вони підупадають і знесилюються у своому фаху, виробляється в них почуття панщини, занедбуються, а на цім терплять концерти щодо якости і дохідности. Слова проф. Г. про „право громадянства, домагатися праці від своїх членів" назагал слушні, але невідповідно спрямовані. Самже проф. Г. каже, що тут можливе використовування мистців, та що про їх безплатні виступи має рішати м. і. порада товаришів. Хтож ті товариші, як не СУПРОМ, що їх всіх обєднує?

ЗАРІБКОВІ ЗВИЧКИ СЕЛЯНСЬКОЇ НАЦІЇ.

Селянська нація, хоч і сучасна, звикла до зарібкової еміґрації, яка дає матеріяльну, а іноді й культурну поміч рідній землі. Дають її і наша заморська еміґрація і своя, краєва, бо в тому розумінні слова буде еміґрантом усякий, що хоч живе на своїй землі, працює у чужих. Дають її і фармери і робітники, урядовці і вільнопрофесійники; дають гроші, знання, мистецтво. Діє тут любов до рідного народу, туга за рідною землею, можливість — по літах відсутности в рідному краю — стрінутися зі своїми. Еміґрант працює у чужих за гроші, а своїм віддає все найкраще задармо, з потреби серця.

Ця звичка жити з еміґрації — зарібкової й духової — небезпечна і зайшла задалеко. Звідси погляд, що чужому мистцеві треба заплатити, бо він учився і це його коштувало, а свому не треба. Нація не може істнувати нормально, не створивши в себе своїм власним громадянам повної змоги заробітку і заплати за мистецьку й наукову творчість.

Меценатом наук і мистецтва мусить стати увесь національний загал. Нема в нас стільки індивідуальних меценатів, що в інших націй,

де багаті суспільні верстви творили національну культуру. Наш Моцарт чи Вагнер не знайшов би в нас так легко індивідуального мецената, хоч коли мова про мистецтво театральне чи малярське, вони вже істнують. Але було і в нас інакше. Згадує про це д-р Н. говорячи про давну музичну культуру на Україні. Перед звиж сотнею літ істнувала у Львові, при храмі св. Юра, музична симфонічна капеля, що віддала теж свої послуги в початках міського театру, очевидно платна, а в Перемишлі істнував катедральний церковний хор з платним дигентом-чужинцем.

У сучасних умовинах нашого музичного життя навіть не всі наші Виділи Муз. Т-ва, що удержують музичні школи, мають розуміння ваги матеріяльної підстави для мистецької продукції і досить часто сильно використовують своїх учителів або і композиторів.

Коли мова про безплатність участи музик у добродійних і громадянських імпрезах, то СУПРОМ стоїть в засаді на становищі платности; допускає й винятки на бажання самого мистця, але під умовиною, що Рада Т-ва знатиме, про що йде, дасть свою згоду на це і буде мати вплив на програму, контролю того, що діється і змогу сказати своє слово.

КЛОПОТИ З МИСТЕЦЬКИМ СТАЖЕМ.

На нашу думку вони зайві. Проф. Г. стоїть на становищі, що диплоьми не рішають (диплоьмований дириґент у нас один!), в нас є багато недиплоьмованих, що мають вроджений хист, підготову, здобуту хочби самоосвітою та та що платні дириґентів у нас річ неактуальна. Закид, що д-р Н. не дав ясної відповіди, хто фаховий дириґент, неслушний. Про це повинні дбати тільки покликані до цього фахові установи, наші музичні консерваторії і СУПРУМ; це одиноко правильний підхід до справи. Не думаємо, щоби СУПРОМ не приняв сьогодні у свої члени таких „непатентованих" мистців, як пок. Вербицький або дириґент о. Нижанківський. Зате сумніваюся дуже, чи хотів би СУПРОМ признати не тільки особистий стаж, але й кваліфікацію національного мистця-музики славному Давидовському, що то засмітив нашу музичну літературу всякою лубоччиною (яку — на жаль — масово поширив в нас м. і. хор Котка), хоч Давидовський був абсольвентом московської консерваторії з титулом „свабодного художника".

В Америці одинокою кваліфікацією, — хоч і тепер там іде в тому напрямі европеїзація з патентами, — є виконання діла без огляду на патент. У сучасній Европі дуже часто домагаються т. зв. „веніям студіорум"; покликують людей без усяких патентів на учителів професійних шкіл, урядовців міністерств і т. д., але це діється тоді, як людина своєю працею виказала свій стаж.

З цим вяжеться відемна сторінка справи. Ми звиклі — за убогістю національної культури — признавати переважне значіння дилетантам, тільки тому, що вони подобаються публиці, яка не тямить справи. Боюся витягнути зі статті проф. Г. такі висновки, що наше музичне мистецтво повинно послугуватися — особливо коли мова про дириґентів — дилетантами або зматорами. Ми виключили би тоді вплив свідомого творчого мистецтва навіть у виконанні, і проф. Г. сам говорить про „підготову й самоосвіту". Порівнюємо себе — ми архимузикальна нація, як каже дуже слушно д-р Н., з італійцями, але забуваємо, що ті італійці розвинули в себе дуже високо мистецтво співу і науку його, а чехи з широко поширеного орхестрального дилетанства чи аматорства стали першорядними симфоніками. Якже погодити це аматорство чи делетантизм з фаховими порадами справжніх мистців, про що говорить сам проф. Г.? Требаж мати довіря до СУПРОМУ, та наших музичних шкіл. Без того не підемо вперед.

Д-р Роман Домбчевський.

(Докінчення буде.)

Зразкове село.

(Золотий ювилей читальні „Просвіти" у Вербиці.)

Вербиця, село в равському повіті, святкувало в суботу, 29. грудня 1934. р., великий ювилей: 50-ліття істнування і праці своєї читальні „Просвіти". Тут, поруч містечка Угнова, найскорше пробудилося наше національне життя та згодом стало гарним взірцем для цілої околиці. До того часу в цілому селі були ледви дві десятки письменних молодих селян, що з власної охоти навчилися грамоти від свого дяка. Аж як прийшов до села перший справдішній учитель-українець Лев Томащук, у грудні 1884. р., основують тут читальню „Просвіти", з членських вкладок закуповують трохи книжок, а громадська рада купує селянську хату та відступає її безплатно на поміщення читальні. Пять перших років головою читальні був згаданий учитель, чергових пять — місцевий, старенький уже тоді парох о. П. Яремкевич, а далі два роки його сотрудник о. М. Лазоришак, енерґійна та працьовита людина. Читальня виказує дуже оживлену діяльність. Селяни горнуться до неї, один десяток їх стає тоді членами Матірнього Т-ва і кільканацять з них починає посилати своїх синів до шкіл у Раві та у Львові. Під впливом читальні будує громада в 1895-6 рр. гарний шкільний будинок, а читальня переходить до будинку давньої школи. На управителя школи приходить п. Олекса Кулинич (тепер у Яворові) та водночас щиро працює в читальні, як її голова; поширюється бібліотека, зростає кількість членів, при читальні основується крамниця. В 1901. р. за головства сел. Онуфрія Солодухи основується каса Райфайзена п. н. „Спілка ощадностей і позичок", що дуже причинилася до розвою читальні. В 1905. р. основують читальняники руханкове т-во „Січ", в 1912 р. кружок „Сільського Господаря", в 1913 р. вибудували прекрасний читальняний дім, осередок культурно-освітнього життя села. В 1914. р. в середселлю, між церквою і читальнею, поставили памятник Т. Шевченка у століття його уродин. Підчас війни московська інвазія знищила внутрішнє урядження і бібліотеку читальні. Із 145 вояків-членів читальні 115 не вернулось, чимало згинуло в часі наших визвольних змагань, а між ними четар Іван Пушкар, командант боєвого відтинку „Угнів", що згинув враз із чет. Васканом і 20 стрільцями на вербицьких полях... В грудні 1920. р. відновляє читальня свою діяльність, поширюючи її з кожним дальшим роком. Усі будуючі почини виходять з читальні. Село ліквідує корчму, відновляє касу, основує кооперативу, кружок „Рідної Школи", „Луг", а по його розвязанні 1930. р. „Сокіл", при читальні аматорський гурток, хор, жіночу секцію, гурток самоосвіти й самовиховання. Читальня має 250 діяльних членів, бібліотеку з 500 томів, часописи й журнали. Додаймо до звичайної оживленої праці ще й курси для дівчат і хлопців та живий відзив на всі національні потреби (хоч тут самі лише кількаморгові господарства) і матимемо зразок діяльности тієї читальні. Та найважніше, що та 50-літня діяльність зуміла вже перетворити духовість села у позитивному розумінні, витворила селянський тип інтеліґентного, культурного й вихованого громадянства. Вербиця — це тепер без сумніву одно з найкращих сіл не лиш у равському повіті, але й у цілій Галичині.

Ювилейний день святкувала Вербиця дуже врочисто. З Матірнього Т-ва „Просвіта" у Львові приїхав голова д-р І. Брик, секретар М. Дужий та інсп. П. Петрик; з філії в Раві Руській — голова інж. В. Терешлюк, секр. С. Совик, От. Котовська, д-р Д. Богачевський, Р. Богачевська (голова філії „Союзу Українок") і Федик; більша делеґація з Угнова та з довколичних сіл.

В 10-ій год. рано почалось торжественне богослуження у місцевій церкві. При вівтарі станули: о. декан М. Артемович з Махнова, місцевий парох о. Ю. Криницький, о. А. Трешневський з Угнова, о. М. Чайківський з Корчева й о. Т. Зрада з Яжова Нового (Яворівщина), уроженець Вербиці. Опісля згадані священики відправили панахиду за всіх померших основників і членів читальні. Співав читальняний хор. Прекрасну проповідь про розуміння „Просвіти" в житті народу виголосив о. декан М. Дороцький парох Потелича.

Друга частина свята — це академія в читальні, що відбулась пополудні. Читальняний дім ізовні прибраний ґірляндами зелені, розмальованими написами. При вступі Виділ читальні устами свого голови Гриня Гудзія витає короткою та щирою промовою голову Матірнього Т-ва. Це за 50 літ уперше удостоїлася читальня витати в себе свого начального провідника. Коротка сердечна відповідь на повитання і представники централі та філії проходять дві просторі салі, прекрасно прибрані й заповнені около 500 членами й гістьми під спів „Многая літа".

Академію розпочав читальняний мішаний хор „Просвітянським гимном". Усі хористки й хористи в народніх строях, чудові вишивки, мальовнича картина. Голоси гарні, вироблені, хор дбайливо вишколений, відчувається справдішню його співацьку культуру; дириґент — молодий ще, енерґійний, селянин-самоосвітник Іван Наврот; кілька років причучувався цього мистецтва в інших добрих дириґентів; просто — доморослий талант.

Привітну промову від Матірнього Т-ва, глибоку думками, надихану любовю великого діла, виголосив голова д-р Іван Брик. Опісля секр. М. Дужий вручив читальняному Виділові з відповідною промовою почесну грамоту Головного Виділу, розмальовану по мистецьки на перґамінованому папері. Привіт голови і грамота Матірнього Т-ва зробили на приявних велике враження. Далі голова Святкового Комітету, начальник громади, добре заслужений громадянин Гринь Пушкар відчитав низку привітів, між ними — від усіх повітових товариств та установ у Раві Руській. Від усіх товариств в Угнові витав ювилей голова угнівської читальні м-р Іван Скрипчук, з Піддубець Василь Савчишин, від Яворівщини Ол. Кулинич та інші. По відспіванні „Учітеся", „Руїна" п. Гр. Пушкар відчитав дуже цікавий нарис 50-літньої історії Ювилятки. В чергові хорові точки („Закувала та сива зазуля", „Попад полем смерть іде", „Засяло сонце золоте") вплетено кілька дібраних деклямацій між ними деклямації двоїх маленьких діточок.

В дальшому згадали ще раз найстарших працівників читальні, що лишилися в живих, а саме: пп. Олександра Кулинича, емер. учит. в Яворові, Михайла Коця, емер. учит. у Львові, Володимира Олексина, емер. учит у Жовкві, Івана Палюшка, Василя Тимчину с. Миколи, Василя Тимчину с. Сафата, Михайла Омеляна, Семка Притулу с. Панька, Михайла Пушкаря с. Діонізія, Проця Коваля, Максима Ковака, Івана Ґіля й Івана Наврота, господарів у Вербиці. Їх то Загальний Збір читальні (26. XII. 1934.) іменував почесними членами читальні, а п. Гр. Пушкар вручив їм почесні грамоти під гучні оплески приявних.

По перерві члени читальні й гості перейшли до побічної просторої салі, де на відповідних стелажах уладжено велику й гарну виставу книжки. Відкрив її секр. М. Дужий коротким, цікавим рефератом на тему „Книжка в історичному житті українського народу". Про ролю книжки в селі враз із сильною заохотою до читання виголосив реферат селянин Микола Тимчина-Морський. У міжчасі на великій салі уставлено столи і приявні перейшли до неї на скромну спільну вечерю. І знову серед дружньої гутірки посипалися промови, спомини, многоліттєвія, побажання і заохота до дальшої витревалої праці в селі. Промовляли: д-р І. Брик, Ол. Кулинич, о. М. Артимович, о. Т. Зрада, інсп. Петрик, Гр. Пушкар, Гр. Гузій, Федик та ін. А читальняний хор проспівував свій багатий репертуар. Зворушливе було прощання гостей.

Золотий ювилей читальні „Просвіти" у Вербиці глибоко запав у душі всіх, що на ньому були. У гостей залишив він на довго прекрасний спомин. А для вербичан — і підем духа і щиру заохоту зберегти добру славу свого села.

Д.

З природи й техніки.

ЕЛЄКТРИЧНІСТЬ У МЕДИЦИНІ.

Прикладення електричних приладів у медицині дуже ріжнородне. А саме лікарі дуже часто вживають як лікувального засобу насвітлювання людського організму тепляними (позачервоними), світляними, ультрафіолетними та рентґенівськими проміннями. Цих останніх промінів уживають найчастіше до просвітлювання людського тіла. Добуті таким робом рентґенограми є прямо неоцінені при розпізнаванні недуг. Для розсліду деяких внутрішніх частин людського тіла лікарі вживають деколи дуже маленьких електричних лямпок, приміщених у відповідних рурках, які відтак впроваджується до середини тіла. Освітлений такою лямпочкою даний орган в середині, оглядає лікар при помочі цілої системи маленьких дзеркал та сочок. У медицині обсервують сьогодні теж і електричні струми, що повстають у людськім тілі підчас корчення мязів тощо. З добутих електродіяґрам, які представляють нам характер цих струмів, можемо робити висновки про розладдя в досліджуваній частині тіла. Хірурґи вживають ще розжарених електричним струмом дротиків, щоб прорізувати та усувати частини тканки.

Обемистою частиною медицини є електротерапія, себто лікування електричним струмом, який пропускаємо людським тілом. Можемо тут відріжнити: 1) ґальванізацію, якщо через людське тіло проходить постійний струм натуги від пів до 60 міліамперів при напрузі кількасот вольтів; 2) франклінізацію, якщо тілом перепливає струм мінімальної натуги, зате при високій напрузі (такі струми можна добути при помочі інфлюенційних машин); 3) фарадизацію — себто лікування перемінним струмом малої частоти; 4) арсонвалізацію, що стосує перемінні струми великої частоти. Людину, що лікується при помочі арсонвалізації, приміщують у середині цівки, яка включена в осціляційний круг; 5) діятермію. Ця остання лікує теплом, що витворюється у тканках підчас переходу ними перемінного струму великої частоти; цей струм дістається до людського тіла при помочі відповідних електрод, що щільно прилягають до тіла або викликуємо його в людськім тілі, вставляючи людину між плити конденсатора, які одержують перемінну електричну натугу.

ГОДІВЛЯ ШІНШІЛЬ.

Шіншілі можна було пізнати ближче щойно коло 1829 р. Саме у тім часі ловці бачили цілі тисячі цих гризунів підчас полювань у перуанських, болівійських та чілійських Андах і то на ріжних висотах: від рівня моря аж до висоти 5000 метрів. Сьогодні ці гризуни майже вимерли внаслідок грабункового ловецтва; можна цілими місяцями мандрувати нині по Андах і не стрінути ні одної шіншілі. Недобитки скрилися до найбільш недоступних нор на найвищих скалах. Коли недавно одно анґлійське товариство хотіло зловити у Болівії живі шіншілі, не вдалось їм це при дуже енерґійних розшуках та витраті 17 тисяч фунтів штерлінґів! Тому сьогодні ці рідкі звірята є хоронені законом і полювання на них каране вязницею.

Шіншіля це невеличкий гризун. Тіло її подібне формою до тіла щура, голова досить груба, хвіст пушистий. Довжина тіла яких 30 цм., хвоста 12 цм. Волос шіншілі дуже мягкий і гарний, срібної барви з синявим налетом. Поодинокий волос є при корені синяво-сірий, дещо вище зовсім білий, при кінці попелястий. Довжина волосу від 2 до 3 центиметрів.

Батьківщиною шіншілі є Перу, Болівія і Чіле, де вона проживає серед скель, живлячись корінням, бульвами, корою та листками рослин (напр. кактів). Призвичаєна до сухого, майже пустинного клімату своєї батьківщини, не може знести дощу. Мешкає у скельних норах, вибираючи з них лиш такі, що мають два виходи. На жир виходить смерком і жирує цілу ніч. Раз у рік має (звичайно) одно молоде.

Сьогодні годують шіншілі у полудневій Америці (м. і. у північній Арґентині) на спеціяльних фармах, щоби відтак продавати їх шкірки на футра. Також у Каліфорнії завели годівлю шіншіль. В Европі маємо досі кілька фарм у Німеччині (м. і. у горах Кайзерштуль у Баденії), куди спроваджено ці звірятка з каліфорнійської фарми. Ціна одної пари шіншіль для годівлі рівна сьогодні 20.000 золотих (у 1930 р. платили за це 40.000 золотих). Виховувані в Европі шіншілі розвиваються зовсім нормально. Кошти їх утримання невеликі. Вистарчать дротяні клітки з підлогою на 2 квадратні метри та малі скриньки на леговища. Живлять їх на фармі зерном, галузками та зелениною.

Годівля шіншіль мабуть оплачується. Одна шкірка шіншілі коштує нині коло 3.000 золотих себто двацятикратну вагу футерка в золоті. Якщо на один плащ треба приблизно 120—150 шкірок, то його ціна буде приблизно коло 400 тисяч золотих. Кажуть, що на світі є тільки 8 плащів з правдивих шіншіль; деякі заперечують цьому, бо на їх думку є їх тільки 3. А сорок літ тому? Одна шіншілева шкірка коштувала приблизно 20 німецьких марок; та вже 1908 р. ціна її підскочила на 80 нім. марок: такий був наслідок масового винищування шіншіль в Андах. Слід зазначити, що шіншілеве футро незвичайно делікатне і не таке вже практичне, як приємне для зору і дотику.

ЗВІРЯТА-ІНВАЛІДИ

У зоольоґічнім городі у Ляйпціґу стратив недавно африканський птах марабу праву ногу. Як тільки рана марабу загоїлася, прикріплено йому штучну ногу з алюмінія, на якій „інвалід" марабу зовсім добре порушується.

Зате біля пристані Сантос (у південній Бразилії) осів недавно на скалах старий кит. Його затранспортували до пристані, де підчас його перерібки виявилося, що він був уже давніше важко ранений. А саме кілька ребер кита, з лівої сторони було колись зломаних. Одначе це зломання зчасом дуже добре загоїлося. Імовірно маємо тут до діла з нещасливим випадком внаслідок зудару кита з підводною скалою.

ВАЖКА ВОДА НА ПРОДАЖ!

Ми подавали вже свого часу вістку про те, що американські дослідники відкрили водень, якого атом приблизно вдвоє важчий від нормального атому водня. Цей „важкий" водень находиться як домішка в звичайнім водні. Фізикальні прикмети „важкого" водня дещо інші ніж нормального водня. Так само ріжниться від звичайної води „важка" вода, сполука „важкого" водня з киснем. І так вона замерзає у температурі 3,8° Ц (а не при 0 Ц, як звичайна вода), кипить у 101,4° Ц (замісць 100 ст. Ц), найбільшу густоту має у 11,6 ст. Ц (а не при 4 ст. Ц) та є на 11 проц. важча від звичайної води. Важне те, що „важка" вода ділає мабуть деструктивно на живі орґанізми.

Досі виробляли „важку" воду в Америці і продавали її по 200 золотих за 1 грам. Одначе американцям зробила на днях конкуренцію одна норвеська фірма, а саме „Норвеське гідроелектричне товариство". За інформаціями німецького часопису „Хемічна Фабрика" ця норвеська фірма оголосила, що достарчає „важкої" води по 13 золотих за один грам та може витворити денно 500 грамів „важкої" води.

А. Л.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 3. СІЧНЯ 1935.

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ 3

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

Ще в осени 1890 р., коли я проживав у мого батька в Говилові, дістав я був письмо зі Стрия, підписане багатьома українцями з міста й повіту, в якім мене запрошували отворити канцелярію в Стрию. Крім того прийшов лист від проф. Івана Вахнянина в Стрию, в якім він дуже щиро мене до того заохочував.

В січні 1891 р. дістав я другий подібний лист від о. Олекси Бобикевича, сотрудника в Стрию, який силоміць тягнув мене до Стрия, ентузіязмуючись тим, що я, таксамо, як і він, не є прихильником нової ери. Показалося опісля, що Бобикевич був також ініціятором збірного стрийського письма, висланого до мене в осени 1890 р.

Роздумуючи над отворенням канцелярії, я пригадав собі тепер ті листи і задумав поїхати до Стрия, щоб розглянутись у ситуації на місці. Трапилася до цього добра нагода, бо саме в червні 1891 р. аранжував „Львівський Боян" прогульку з концертом до Стрия, а відтак до Лавочного і я рішив прилучитися до неї. В Стрию на концерті і потім на вечірці в „Рускім Касині" познайомився я з усією стрийською й околичною руською громадою; мене приняли так щиро й сердечно, що я набрав зараз таки охоти отворити адвокатську канцелярію в Стрию.

З цим наміром вернувся я до Львова, та по дорозі виринув ще один новий проєкт. Їхав разом зі мною залізницею Ксенофонт Охримович, посол до сойму й державної ради і бурмістр міста Дрогобича; він став намовляти мене осісти в Дрогобичі, обіцюючи всяку поміч і віщуючи чудові гороскопи. Таку пропозицію годі було так з місця відкинути. Дрогобич, як опісля показалося, був для адвокатів найліпшим місцем в цілім краю. Продукція земного воску і нафти, яка відкривала там міліони, закопані в землі, давала також і адвокатам знамениті зарібки. До того часу було там тільки шістьох адвокатів (число збільшилося з літами до вище 50-ох) і то самі жиди, отже один українець, молодий та енерґійний, міг напевно рахувати на великий успіх.

Одначе мене тягнуло таки до Стрия з огляду на гарне, привітливе місто і дуже симпатичну руську громаду, та нині можу сказати, що я дуже зле зробив, відкинувши предложення Кс. Охримовича щодо Дрогобича. Там мусів би я був не тільки добитися значного маєтку, але — що важніше — міг був дати почин до дуже сильної фінансової організації української людности на основі нафтових інтересів і витворити кольосальний фінансовий резервуар в українських руках для всього краю. Та симпатія до Стрия перемогла. За кілька днів поїхав я до Стрия ще раз з жінкою, а коли і вона дала також свою апробату, справа була порішена. З днем 1. серпня 1891 р. отворив я адвокатську канцелярію в Стрию.

Саме в часі, коли я переносився до Стрия, відбувалася аранжована Товариством „Львівський Боян" поїздка до Праги на краєву виставу, в якій під проводом Володимира Шухевича брало участь сто кількадесять осіб. Мене, що від наймолодших літ мріяв про подібні подорожі, манила й кортіла страшенно та поїздка і я мав велику охоту до неї прилучитися. Та ба — була одна перешкода: попри велику охоту не було в мене в кишені ані зломаного крейцаря. В хвилині, коли бояністи виїздили до Праги, їхав я до Стрия з непевними надіями, та зате з певними довгами, які з усякою певністю треба було заплатити — з доходів щойно отвореної канцелярії.

(Далі буде).

В місті Збаражі обовязує неписаний карний закон!

В одному з дописів із Збаражчини ми повідомляли недавно, що місцевий бурмістр на кілька днів перед святом проголошення незалежности Польщі візвав усіх громадян міста вивісити хоругви та ілюмінувати світлом вікна під загрозою к а р н и х санкцій.

Цей одинокий у своєму роді розпорядок та його автора можна би залишити в спокою, колиб він обмежився тільки до видачі. Одначе на цьому не скінчилося: багато мешканців міста не знаючи про нього (абстрагуємо вже від того, що бурмістр не був у праві видавати його), як і кожного року не вивісило хоругов і то без ріжниці національности. Тоді п. бурмістр вибрав собі із них самих українців і одного дня кількох із них дістало такі письма з міської управи:

Zwierzchność gminna w Zbarażu. L. :..../ 34. Zbaraż, dnia ..../12 1934. Nakaz karny. Posterunek P. P. w Zbarażu doniósł tu sprawozdaniem z dnia .../XI 1934 l.... że p. (імярек) urodzony i zamieszkały w Zbarażu dopuścił się przekroczenia z art. —/ par./— rozporządzenia z dnia uchwały Rady Gminnej z d. 20/X 1934 przez to, że dnia 10/XI 1934 n i e w y w i e s i ł flagi w barwie państwowei na swoim domu.

Przyjmując powyższe za udowodnione skazuję wyżej wymienionego na zasadzie art. —, ustawy z dnia —, Dz. U. R. P. №—, poz.—, a) na g r z y w n ę w k w o c i e 25 z ł. z z a m i a n ą w r a z i e n i e ś c i ą g a l n o ś c i n a a r e s z t p r z e z d n i I.

Grzywnę należy uiścić w kasie gminnej w Zbarażu po uprawomocnieniu się niniejszego nakazu karnego.

Przeciw nakazowi karnemu może skazany wnieść sprzeciw ustny lub pisemny do starostwa w Zbarażu przez Zwierzchność gminną w Zbarażu w ciągu dni 7, licząc od dnia następnego po doręczęniu nakazu. W przeciwnym razie nakaz karny jako prawomocny ulega wykonaniu. Naczelnik gminy: T y c m. p.

Як із тексту згаданого карного наказу виходить, він не подає ніякої з а к о н н о ї підстави для наложення такої кари, а в місцях, де друк наказу вказує, що слід би там сподіватись наведення якихось приписів, є тільки чертки. Інакше й не могло бути, бо нема досі таких приписів закону, які би примушували в якийнебудь спосіб пристроювати свої доми.

Від цього одинокого в свому роді карного оречення внесли покарані відклик до староства. Цікаво, як рішить цю справу староство, де чейже справу полагоджувати буде правник.

Засідання конституційної комісії сенату.

ВАРШАВА, 2. 1. ПАТ. Предсідник сенатської конституційної комісії сен. Тарґовський скликав засідання комісії на понеділок 7. січня ц. р. на год. 11. передполуднем. На черзі нарад дальша дискусія над проектом конституції.

Зміни на становищах галицьких воєводів.

Варшавська преса принесла вістку що в Галичині прийде до змін на становищах воєводів у всіх чотирьох воєвідствах. На становище тернопільського воєводи, після іменування теперішнього тернопільського воєводи Марушевського познанським воєводою, прийде дотеперішній гол. комендант поліції полк. Малешевський. У львівському воєвідстві на місце Беліни-Пражмовського прийшов би станиславівський воєвода Яґодзінський. Воєвода Беліна-Пражмовський перейде на інше становище. Краківський воєвода Квасневський піде на емеритуру.

Овації для премієра.

БАРСЕЛЬОНА, 2. 1. ПАТ. Найвищий трибунал приказав випустити на волю колишнього премієра Азану і посла та письменника Бельо, які брали участь у повстанні катальонців. Коли Азана висів з корабля, на якім сидів два місяці у вязниці, публика приняла його із захопленням.

Катастрофа експресу.

Між Варне і Ропед-Кондран вискочив з рейок у ночі з вівтірка на середу поїзд експрес Ліон-Марсель. 5 ваґонів, два з вантажем, два поштові і ваґон з ресторапом скотилися з насипу. Комунікація на шляху Ліон-Марсель вдержана. Покищо нема вісток про жертви в людях.

Новий ґубернатор банку Франції.

ПАРИЖ, 2. 1. ПАТ. Ґенерального директора Депозитової Каси Танері призначили ґубернатором Банку Франції. Дотеперішній ґубернатор Море одержав почесний титул ґубернатора Банку.

Діти в СССР.

Московський фейлетоніст Касіль у низці фейлетонів в „Ізвестіях“ із 24, 28. і 28. грудня м. р. підкреслює яскраву ріжницю, що є між зовнішньою стороною большевицького виховання та дійсністю. Осуджує батьків, що зі страху перед наслідками колективного виховання відокремлюють своїх дітей. Та рівночасно наводить приміри, які виправдують ті побоювання. Ученики крадуть, пристають із підозрілими елементами столиці, беруть участь у грабіжницьких нападах, грають у карти, пють і т. д. На кожному вуглі московських вулиць збираються якісь підозрілі, біля яких вештаються діти, що продають папіроски, горівку на склянки і т. п. Сходові клітки сусідніх домів служать тим підросткам як льокаль газардових гор і пянства. Місця ті страшенно занечищені.

Мін. Ляваль таки їде до Риму.

ПАРИЖ, 2. 1. ПАТ. Оголошено офіційний комунікат, що мін. Ляваль виїде до Риму завтра в год. 8.30 вечором. На засіданні ради міністрів мін. Ляваль зясував хід дотеперішніх французько-італійських розмов. Мін. Ляваль обговорить у Римі з Мусолінієм проблеми, які цікавлять обі держави і загально політичне положення в Европі.

Тиждень мовчанки.

ТРІЄСТ, 2. 1. ПАТ. Королівський клюб автомобілістів зорганізував у Трієсті „тиждень мовчанки“. Тоді заборонили шоферам давати всякі звукові сиґнали, крім необхідних. Вуличний рух управильнює міська поліція й автоматичні світляні семафори на перехрестях вулиць. Через вулицю може публика переходити тільки в означених місцях. Такий „тиждень мовчанки“ відбувся уже в Римі і Міляно.

Летунська катастрофа.

КАРЛЬСРУГЕ, 2. 1. ПАТ. Недалеко село Берталь учора пополудні упав румунський літак, який летів до Парижа. Летун Дімітреску згинув, два пасажири вратувалися на летунських. Причина катастрофи невідома.

НОВИНКИ

— **На Святий Вечір** світимо свічками „КЕРОС“. Це наш християнський виріб. 739

— **З Українського Лікарського Товариства.** У пятницю дня 4. ц. м. в год. 19. відбудуться у домівці Товариства при вул. Підвалля ч. 7/I сходини членів з рефератами з біжучої медичної літератури. 773

— **До передплатників, що вирівняли передплату до кінця грудня 1934 р.** Усім тим, що вирівняли іще в листопаді передплату за наш часопис до кінця грудня 1934 р. висилаємо покищо як премію книжку Д. Лукіяновича „Я з більшістю“. З огляду на те, що наклад цієї книжки вже кінчиться, прохаємо тих, що вже її мають і воліли би на її місце якусь іншу з наших видавництв, повідомити нас про це листівкою. На кошта висилки книжок просимо прислати 50 сотиків.

— **Цукорня Д. Стецькова** приймає перед святами замовлення на торти, конфітури, соки, маківники, сирники й інші святочні ласощі. Крім того щодня стоять отвором гостинні двері цієї одинокої у Львові української цукорні для всіх, що шукають кілька хвилин відпочинку за чаєм, чи кавою з пампушками, все свіжими, що осолодять кожному всю життєву гіркоту та додадуть сили й певности на якнайкраще проведення Різдвяних Свят.

— **Етнографічне Товариство на Закарпатті.** В Мукачеві відбулися дня 23. грудня 1934 р. установчі збори Краєвого Етнографічного Товариства Підкарпатської Руси. Після ухвалення статуту вибрано раду т-ва. Головою вибрано директора о. Августина Волошина, секретарем проф. д-ра Юлія Головацького. Адреса т-ва: Мукачів, вул. Еґанова ч. 10.

— **Не пересилати грошей в листах.** Почтові уряди вивісили осторогу перед пересиланням грошей в листах, звичайних і поручених. Є це заборонене міжнародньою почтовою конвенцією. Якщо така пересилка пропаде, почта за неї не відповідає.

— **Повне затьміння місяця** відбудеться 19. ц. м. від год. 14 до 20 і буде видне в нашому краю. Місяць буде тоді находитися над східним овидом.

— **Хто виграв долярівку?** В нинішньому тягненні долярівки впали виграні на такі числа: 12.000 дол. на ч. 100080. 3000 дол. на ч. 310608 1431004. 1.000 дол. на ч. 626551 779428 358909 830532 1361251 1263475 531139. 500 дол. на ч. 1423215 1273476 1106872 1420318 420601 560158 1379895 806994 1935710 406056.

— **Вільні 23 судейські посади.** Міністерство справедливости розписало конкурси на обсаду вільних судейських становищ. В останньому часі є вільні 23 судейські посади, в городських судах і вищих інстанціях.

— **За зневагу польського гербу** суд у Бродах засудив Антона Мороза з Чех на 10 місяців вязниці.

— **Самогубство на Сильвестра.** На вул. Траґута у Варшаві викликав у Сильвестрову ніч збіговище елеґантно убраний мужчина у циліндрі, що задержував прохожих, мовлячи, що хоче дати їм видовище. Коли зібралася більша юрба, він добув з кишені фляшку і виляв щось до чарки. „Пю тоаст, але не такий, як ви. Пю тоаст смерти!“ — сказав і випив. За кілька хвилин упав на землю, вючись з болю. Припадково між прохожими находився лікар, який ствердив, що дивний чоловік випив якусь сильну отрую. У шпиталі, куди його завезли, стверджено, що це 48-літній Андрій Фіґанов, без постійного місця замешкання. Фіґанов був колись директором одного з більших банків і і спроневірив пів міліона зол. Гроші програв у Монтекарльо. За те був засуджений на 6 літ вязниці, з якої вийшов перед кількома днями. Зі всього, що колись мав, лишився йому тільки циліндер і фрак. У Сильвестрову ніч взяв це на себе, обійшов кілька каварень і ресторанів, щоби побачити, як інші бавляться, аж врешті отроївся на вулиці.

— **Львівська хроніка.** При вул. Піярів скочила з другого поверху 82-літна Анна Буковська вдова по реставраторові і вбилася. — До православної церкви при вул. Францішканській добулися в ночі злодії, але нічого не вкрали, бо їх сполошено. — При вул. Рицерській скочила з другого поверху 21-літна Марія Яцюк і також потовклася. Причиною були родинні неСофії Бойко торбинку з 25 зол. — При вул. взгодини. — На Сербській вул. злодій вирвав Личаківській 65 злодії вибили стіну до конфекційної крамниці Шапіри та ограбили її майже зовсім.

— **Нікараґуанський канал.** Уряд Зл. Держав рішив вибудувати другий канал, що лучитиме Атлянтійський океан з Тихим. Показалося, що Панамський канал є за вузький і більша фльо-

та проїздить ним тільки з трудом. А найбільші кораблі, які побудовано в останньому часі, не можуть взагалі цим каналом проїздити, бо він за малий. Новий канал буде поведений крізь Нікарагуу і панамський уряд згодився па це радо. Пляни нового каналу вже готові. Він зачнеться в місцевости Грейтовн над Атлянтійським океаном і скінчиться в місцевости Бріто на березі Тихого океану. Місцями буде йти руслами рік Дезендо, Санхуан та озером Нікарагуа. Довжина каналу 172 морські милі (318 км.). Кошти будови обчислено на 2 і пів міліярда зол.

— **Ріжні вістки.** В париській опері виставлено на днях 2.000-ий раз оперу Ґунода „Фавст" у прияві найвищих державних достойників. — В Будапешті арештовано двох бандитів, що пробували ограбити банк і застрілили касієра. — Грецький уряд призначив 500 міл. драхм, щоб збільшити запаси муніції. — На неозначений час заборонені в Німеччині швайцарські часописи „Нає Ціріхер Цтг.", „Національ Цтг." і „Бунд". — Туреччина згодилась заплатити американському урядові 260.000 дол., щоб покрити всі претенсії американських громадян за шкоди, які мали вони підчас останньої війни.— У музею в Діжоні віддавна висить меч із XV. ст.; тепер знавці відчитали надпис на вістрю і заявляють, що меч цей належав Жанні д'Арк.

— **Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові** (вул. Чарнецького 24) мав у місяці грудні м. р. 107 катальоґових чисел приросту до ч. 25125 включно. В поодиноких відділах прибуло предметів: археольоґія 104 (головно мальована кераміка), побутова старовина 1, історична памятка 1, етноґрафія 18 (переважно гуцульська кераміка), репродукції більші 3, видівок топоґрафічних 22, фотографій 45 (у цьому один старий родинний альбом священичий), монет 80, банкнотів 24, медалів 3, відзнаки нагрудні 2, фото-кліші 19. Жертводавцями були пп.: Береза Я., Близнюк М., Войтович А. і К., проф. Вахнянин Б., Волосянський О., проф. Гнатишак М., Гук Б., Дунай І., дир. Дорошенко В., Дорош Ю., Жуковський Я., дир. Іжицький О., д-р Козак П., проф. Крипякевич І., проф. Кіт М., інж. Кандяк І., учит. Коваль Г., Козак Р., Кушнір Б., д-р Левицький В., інж. Лукашевський, інж. Мудрак Ю., Мирош І., Ніжанковський Т., проф. Осінчук М., Омельські, полк. Околович Н., Присташ М., Романів І., Скоморівський Р., Циганюк С., Цинкаловський О., Черевко Н., Янчак Я., Янчишин І. Управа Музею складає всім щиру подяку. Тепер є відкрита в музею вистава АНУМ-у, яку можна відвідувати щодня від 10—15. год.

— **Музей „Бойківщина" в Самборі** мав від 30. вересня до 31. грудня м. р. 77 катальоґових чисел приросту. В поодиноких відділах прибуло предметів: палеонтольоґія 6, археольоґія 106, етнольоґія 113, різьби 3, ікони 15, церк. мистецтво 9, старі памятки 5, монети 4, медалі 3, банкноти 6, кліші 6. Архів і бібліотека: книжки 60, рукописні книги 3, документи 2, часописи 289, афіші 58, світлини 9, альбоми 1, видівки 58. Жертводавцями були: о. Білинський П., Беганський І., дир. Бачинський М., д-р Галущинський М., проф. д-р Домбковський П., Децик І., о. Дашо С., Іванчик Ф., д-р Княжинський А., радн. Козакевич В., д-р Кобільник В., Кноллер І., Лащецька О., Маслосоюз, Самбір, дир. Менцінський Е., д-р Максимчук І., Нар. Торговля Самбір, проф. Орловський М., о. Пешик І., д-р Паньківський К., Панчишин Ф., Поголях І., рад. Стефанович М., д-р Скорик М., д-р Скорик М., Соханек І., проф. Тимочко О., о. Трицецький В., дир. Ткач О., Турянська М., Укр. Наук. Інст., д-р Фальковський Я., проф. Филипчак І., о. Яворський О.

З кіна.

КІНО „КОПЕРНИК": „РИМСЬКІ СКАНДАЛИ".

Щераз використаний сон як сюжет до фільмової комедії. Едді Кантор засипляє під голим небом і пробуджується в стариннім Римі, як... Клип. Ціла низка пригод, які він переживає серед римського окруження презабавна. Історична давнина представлена тут з комічного боку. Найвеселіші сцени звязані з перегонами квадриг, що викликують невинний сміх у глядачів.

У надпрограмі але дуже симпатична казка про карликів у кольоровій постанові Вальта Діснея.

(ст.)

З нових видань.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ: *ПОЛКОВНИК МИХАЙЛО КРИЧЕВСЬКИЙ.* Історична повість із XVII. віку. Львів, 1935. Накладом Видавничої Кооперативи „Хортиця", ст. 188. Обгортка М. Бутовича. Ціна 1.90 зол.

А. Чайковський невтомний автор популярних історичних повістей вибрав цим разом на свого героя козацького полковника Кричевського, що вмер геройською смертю під Лоєвом. Повість складається із двох частин: „В чужому середовищі", де знайомимось із Кричевським як офіцером польського війська під проводом гетьмана Чарнецького і „Пробудилася душа", де він під впливом Б. Хмельницького доходить до національної свідомости. Перша частина оповідає здебільша про кохання молодого вояка, що найшов собі дівчину з гарним майном, але препоганим батьком, шкурником і паливодою. Описані тут пригоди цього молодця: як він знайомиться потайки з дівчиною, сходиться з нею, бореться зі своїм суперником та її батьком, нарешті придумує спосіб, як проти волі батька вирвати її з дому як свою наречену. Все це описане простенько, ясно, без складних перипетій і великих несподіванок, повязане з патріотичною тенденцією, яку починає автор переводити виразно під кінець І-ої частини.

Є в цій повісті короткі описи битв козаків із ворогами, довші розмови на тему тодішніх подій та обставин, що освітлюють історичне становище України та тодішні її змагання. Любовна історія героя сходить на другий плян і тільки зрідка-годи виринає як засіб, щоб збільшити зацікавлення читача. Вся вона покладена на ті моменти, що віднграли ролю у зміні поглядів героя на свою історичну минувшину та свої теперішні обовязки супроти батьківщини.

Повість призначена для молоді та для якнайширших кол нашого громадянства; надається головно до читалень і популярних бібліотек. Крім своїх педагогічних прикмет відзначається вона чистою народньою мовою та ясним стилем, що можуть стати зразком як слід такі повісті писати.

м. р.

Дописи.

ДОБРОМИЛЬЩИНА.

Ювилей читальні „Просвіти" в Боневичах. Дня 27. XI. в день храмового свята село Боневичі величаво святкувало 30-ліття місцевої читальні „Просвіти", яка своєю працею дійсно може похвалитися великими успіхами. Має власний гарний дім, що в Добромильщині належить ще до рідкостей, власний хор та амат. гурток. Дала почин до оснування кооперативи споживчої і кредитової, які також гарно розвиваються. Цього року робила старання на отворення дитячого садка, одначе не дістала дозволу. В день того ювилею явилися, не зважаючи на непогоду, не тільки місцеві громадяни, але також з поблизьких сіл. Прибули також представники наших повітових установ з Добромиля. Свято почалося Службою Божою, яку відправив о. Гоцький з Передільниці в асисті о. Боберського з Тарнави й о. Юрія Ковальського з Добромиля. Проповідь виголосив о. Пашківський з Грушатич, який у гарний і приступний спосіб змалював між іншим також ролю освіти в нац. відродженні українського народу. По богослуженні відбулася у прибраній зеленю і жовто-блакитними хоруговками салі читальні святочна академія. Почалась вона відспіванням читальняним хором під батутою п. Кострика „Просвітянського гимну". Після тієї точки відкрив академію голова читальні о. Олександер Щеснюк. Він привитав гостей, присвятив теплу згадку основникам читальні, вказав на звязок між Церквою і „Просвітою" у відродженні українського народу і на потребу дальшої такої праці для добра села й усього українського народу. Відтак слідували хорові продукції і декламації. Привіт від Філії „Просвіти" та реферат про розвій читальні в Боневичах виголосив голова Філії адв. д-р В. Пеславський, привіт від Окружного Союзу Українських Кооператив з особливим підчеркненням потреби тісної співпраці „Просвіти" з кооперацією зложив дир. Степан Чорняк. Свято закінчено відспіванням нац. гимну. Академія зробила на всіх гарне враження. Видно було добру підготову. Найбільше труду у влаштування того свята вложили голова читальні о. Щеснюк та селяни Теодор Беднарчик, Теодор Гнат, Кострики й інші.

СТАНИСЛАВІВ.

Заг. збори філії УКТОДІ. Дня 21. м. м. відбулися у Станиславові 5. звичайні Заг. Збори філії УКТОДІ в домівці „Української Бесіди". Зі звіту голови Т-ва, д-ра Гробельного, довідалися присутні, що зацікавлення Товариством маліє, як це видно з числа членів: зі 120 впало воно на 111, дарма, що не слід ставитись байдуже до тих, які жертвували своє здоровля і свою кров для Великої Ідеї. Скарбник Т-ва, п-і Грушкевичева, подала, що й доходи Т-ва змаліли теж у відношенні до доходів з давніших літ: їх було 2.109.54 зол., з чого розділено на підмоги місцевим інвалідам 171.50 зол., а передано до централі 1.410 зол. Ширше дискутовано над справою грошей, що були зложені в долярах в Українському Коопер. Банку. Т-во виповіло їх вчас, але банк протягнув їх виплату і через те Т-во мало 85 зол. втрат. Цю дискусію закінчив голова Надз. Ради Банку заявою, що банк піде назустріч Т-ву і втрату вирівнає. Зокрема одноголосно признано похвалу за жертвенну працю для Т-ва паням Марії Олексин і Меланії Грушкевичевій. Опісля Заг. Збори радили над тим, як зацікавити долею українських інвалідів станиславівське громадянство, якого деякі сфери, нпр. купці, просто відтягаються від членства в УКТОДІ. Новий виділ уконститувався так, що головою Т-ва став дир. Вол. Мартинець, якому — віримо — вдасться проломити байдужість до справ українських інвалідів серед станиславівських українців.

Єх.

СПОРТ.

ЛЬВІВ. ВІНЕР АЙСЛЯВФФЕРАЙН — РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЛЬВОВА 4:2 (2:0, 2:1, 0:1).

Міжнародні гаківкові змагання, розіграні 1. ц. м. вечором на торі Л. Т. Л., принесли несподівано перемогу австрійській дружині у відношенні 4:2. До перемоги віденців причинився головно воротар Бедрило (з „Лехії"), що пропустив фатально аж троє воріт. У третій терції заступив його знаменито воротар Скрипій (з „України"). У репрезентації Львова грав ще з українців Труш Мирон (старший), що в цьому сезоні перейшов до „Лехії". Ворота для Львова стрілили: Ясінський і Лемішко (оба з „Чорних"). Суддював п. Сахс. Видців ок. 3.000.

ПЕРЕМИШЛЬ. **ЧУВАЙ — ПОЛЬОНІЯ 3:1.** Змагання товариські.

СТАНИСЛАВІВ. **ПРОЛОМ — ЦИІРЕЙ ІЗРАЕЛЬ 1:5.**

Мист. Б-ка. в пінг понгу. Змагання ці програв Пролом зовсім незаслужено. Причини у програній треба добачуватись не у вищості противників, але в фатальнім столі та світлі. (Стіл лякерований (!), а до змагань присвічувала жарівка 25 свічок). Висліди: Андріїшин II — Друкс 13:21, 16:21; Ліськевич — Горовіц 10:21, 21:14, 12:21; Смола — Лехнер 16:21, 18:21; Атаманюк — Гольдвергер 16:21, 15:21; Новицький — Кнілпель 21:12, 8:21, 21:18; Голинський II — Вайнгартен 13:21, 21:14, 15:21. Знаменито грав Новицький, всі інші менше чи більше слабо. Пролом, не зважаючи на цю програну, веде в табелі.

ПРОЛОМ II — ЦИІРЕЙ ІЗРАЕЛЬ II 5:1. Принт. змагання закінчились високою і заслуженою виграною Пролому над слабим противником. Найкраще грали Бурделюк і Пужак. Ренер міг змагання виграти. Кулїба цим разом грав трохи непевно й нервово. Андріїшин I. грав трохи „протекційно" (грав з панною), як пристало на джентельмена, але пункт здобув.

Б. Л.

ЗМАГАННЯ У. С. С.

Відплатні змагання між У. С. К-ом і Соколом III закінчилися знову високою і певною виграною У. С. К-у 5:1. Висліди: Андрухович II — Фурикевич 21:10, 21:16; Комар — Калічук 21:16, 21:15; Кучерявий — Переймa 22:20, 21:14; Мікльош — Новаківський 22:20, 22:20; Радич — Ясінський 21:6, 21:15; Андрухович I — Мусій 16:21, 11:21. Великою несподіванкою була виграна Кучерявого (У.) з Переймою (С.). Андрухович II грав найкраще і свобідно. Дуже цікава й завзята була гра Мікльоша з Новаківським, а вислід вагався до останніх ударів ракетки. Сокіл III. представляється значно слабше, як у мин. сезоні. Грачі виразно ще не в формі. На Різдво організує О. К. турнір за нагороду, в якому бере участь 5 грачів з У. С. К-у і 5 з Сокола III.

Б. Л.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Микола Голубець: РІК ГРОЗИ І НАДІЇ — 1914. Львів 1934. Накладом Івана Тиктора. Стор 128. ф. 16°.

ЖУРНАЛИ.

ДЗВОНИ, літературно-науковий місячник. Львів. 1934. Ч. 12. IV. Зміст: У. Кравченко: Народня Муза в вертепі. Г. Костельник: О коньчині (вірш в бачванськім діялекті). В. Пачовський: Гальшка Ярославна. Р. Завадович: Космічний дует. Н. Королева: Ірод. М. М. Сач: Вибрана. В. Лев: Література відродженої Польщі (док.). Д. Скитальський: Сумнів. Ч. Лицар чести (про Ф. Шатобріяна). С. Шелухин: Хто й коли переіменував грецькі назви українських річок на латино-кельтійські (Нові факти для устійнення походження Руси). М. Демкович-Добрянський: Фашистівський корпоративізм і становий принцип (клясократія) у Липинського. Хроніка. Рецензії. З преси і журналів. Нові книжки.

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ, популярно-науковий місячник. Львів, січень 1935. Видає Т-во „Просвіта" у Львові. — Зміст: В. Дорошенко: Михайло Грушевський (з портр.). Б. Крихкий: 22. січня (вірш). — 22. січня Музеєві Визвольної Боротьби у Празі. — Я. Пастерняк: Різдво в Мармарощині (3 обр.). — Грипова пошесть. — Я. М. Береза: „Царі йдуть" (4 обр.). — Скарби зперед 1.600 років. — А. Ластовецький: Чуда техніки (3 мапки) — Е. Малик: Про коралі та перли (4 обр.). — М. Андрусяк: Етнографія Гуцульщини з 1851—1852 рр. — Ще про трогльодитів. — За рік. — А. Лотоцький: Острів малегасів — Мадагаскар (4 обр.). — Пожива з дерева. — О. Боднарович: Пядесятьліття „Зорі" (1 портр.). — Р. Крохмалюк: Як добувають скарби зо дна моря (6 обр.). — Життя в морських глибинах. — Іг. Лоський: Що читали на Україні XVII—XVIII вв. — М. Бажалук: Дещо про мамута й інших дилювіяльних слонів (2 обр.). — Б. Романенчук: Михайло Павлик (у двацяті роковини смерти — з портр.). — Про А. Нобеля та його нагороди. — Додаток: Історія „Просвіти" (ст. 225—230).

НОВА ХАТА, двотижневий журнал для плекання домашньої культури. Львів січень 1935. Ч 1 Р. XI. — Зміст: Зоя: * * * Різдвяний спів; 2. Залізнякова: Бойківські колядники; В. Січинський: Хатнє будівництво; М. Пастернакова: У білу сніжну даль; К. М.: Осипа з Федаків Паньківська (посмертна згадка); З нашого досвіду; Плетення з волічки; Моди; Приписи; Ірина Вільде: Метелики на шпильках; Валерія О'Коннор Вілінська: Лисенки і Старицькі. Ілюстрації.

ХЛІБОРОБСЬКА МОЛОДЬ. Львів, грудень 1934. Ч. 2. Р. І.

ДЗВІНОЧОК. Львів, січень 1935. Ч. 39. Р. V.

—о—

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича: Станиславів:

7. І. Премєра „СЕРЕД БУРІ", істор. песа на 4 дії Б. Грінченка, постановка М. Бенцаля.
8. І. „Княжна чардаша".
9. І. „Спадкоємець".

Великий Міський Театр.

Четвер, 3. І. год. 7·30 веч. „Помста".
Пятниця, 3. І. год. 7·30 веч. „Чужа дитина".

Театр Різнородностей.

Четвер, 3. І. год. 7·30 веч. „Пасторалка".
Пятниця, 4. І. год. 7·30 веч. „Музичні іграшки".

Міжнародній турнір мистців дужання за чашу серед. Европи на 1935 р. в салі Колосею при вул. Сонячній. Початок змагань в год. 9 веч.

Кіна.

АДРІЯ: „Чаплін на війні", „Приблуда."
АПОЛЬО: „Ігумен Корденький" (Оборона Ченстохови) з Кар. Адвентовичем
АТЛЯНТИК: „Петербурські ночі".
ВАНДА: „Рік 1914".
ГРАЖИНА: „Маскарада".
КАСІНО: „Світ сміється" (совітська комедія).
КОЛІСЕЙ: „Правда про кохання", ревія „Карнавал 1935 р."
КОПЕРНИК: „Римські скандали" (Еді Кантор).
МАРУСЕНЬКА: „Тепер і все", ревія „Гіп, гіп, ура!"
МІРАЖ: „Дівча з Будапешту" з Франціскою Ґаль.
МУЗА: „Тарзанове кохання".
ПАЛЯС: „Уланські обітниці".
ПАН: „Королева Христина" (Ґрета Ґарбо).
ПАСАЖ: „Передмістя", і „Жінка та звірюка".
РАЙ: „Радісна година", Мекі-Маус.
СВІТ: „Чи Люцина то дівчина?"
СОНЦЕ: „Прокуратор Алісія Горн" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Нана" і ревія „Циганські ночі".
УТІХА: „Грізна стріча" (Кен Мейнард) і ревія.
ХИМЕРА: „Пісня козака" (Джозе Мозіка).

Ширіть наш часопис!

Закордонне радіо.

Четвер, 3. січня 1935.

Відень (506,8) 12·00, 13·10, 19·45 Концерт, 17·30 Спів, 21·30 Брамсові твори, **Кошиці** (259,1) 17·20 Квартет на кобзах, 18·0 Для Закарпаття, 19·30 Сільська орх., **Прага** (470,2) 11·05 Сальон. музика, 15·55 Концерт військ. орх., 17·20 Югосл. романси, **Париж** (1648) 13·30 Популярна музика, 21·45 Симф. концерт, **Білгород** (437,3) 17·00 Пісні, **Берлін** (356,7) 19·00 Іво и Томаса, 20·45 Вальси, **Кеніґсвустергавзен** (1571) 18·00 Шубертові пісні, 20·45 концерт фільгармонійної оркестри, **Кельн** (455,9) 17·45 Пісні та балади. **Ляйпціг** (382,2) 17·20 Віольончеля, 18·20 Хоральні пісні цитри орх., **Мінхен** (405,4) 15·25, 16·00 Концерт, **Бреслав** (315,8) 18·20 Любовні пісні 15 і 16 ст., **Мілано** (368,6) 17·10, 19·00 Камер. й легка музика, **Рим** (420,8) 17·00 Вок.-інстр. концерт.

Пятниця, 4. січня 1935.

Відень (506,8) 15·40 Танк. музика, спів, 17·20 Сучасна ам. музика, 20·05 Симф. концерт, **Прага** (470,2) 12·35 Джез 19·10 Пісні й арії, 20·00 Квартет, **Прага II.** (249,2) 14·35 Два фортепяни, **Париж** (1648) 13·30, 23·30 Популярна й танк музика, **Білгород** (437,3) 20·00 Оп. арії, **Берлін** (356,7) 18·30 Штравсові пісні, 19·00 Легка музика, 21·00 Сучасна музика, **Гамбург** (331,9) 21·35 Скрипка, **Гайльсберг** (291) 20·10 „Фіґарове весілля" оп. Моцарта, **Ляйпціг** (382,2) 16·00 Концерт, **Мілано** (368,6) 21·00 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 13·00 Легка музика, 16·00 Концерт із участю клярнетиста Кагулака, 20·45 Симф. концерт.

Львівське радіо.

Четвер, 3. січня 1935.

6·45 Коляда, 6·50, 7·07, 7·25 Ран. муз. з гр. пл., 7·50, 22·00 Рекл. концерт, 11·57 Сиґнал часу, 12·03 Метеорол. вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Для ст. дітей: „Авантюри, листи до Старого Доктора", 12·30, 13·10 Концерт муз., спів), 13·00 Полудн. денник, 13·05 З ринку праці, 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Година легкої муз., пісоньки, 16·45 Лекція фр. мови, 17·00 Театр Уяви „Підгаляньский пир" муз. авд., 17·50 Листи та програми, 18·00 Сільва рерум, 18·05 Театр. фейл., 18·15 Ресітаць І. Ваковського на віолі д'аморе, фортепіян, 18·45 Що читати 19·30 Дрібні твори чеських композиторів із гр. пл., 19·20 Актуальна гутірка, 19·39 Легкі пісоньки, 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Легка муз., спів (Дідур-Залуська), 20·45, Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Концерт симф орх., 21·45 Чи традиційна Арістотілева льоґіка має нині значення, 22·15, 23·05 Танк. муз., 22·45 три знаки запиту.

Пятниця, 4. січня 1935

6·45 Коляда, 6·50, 7·07, 7·25 Ранішня музика з гр. пл., 6·52 Руханка, 7·15 Ранішній денник, 7·45 Хвилинка господинь дому, 7·50, 22·40 Реклям концерт, 11·57 Сиґнал часу, 12·03 метеорольоґ. вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10, 13·05 Концерт, 12·45 Кара в житті дитини, 13·00 Полудн. денник, 15·35 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Легка музика з гр. пл., 16·45 Авд. для хорих, концерт, 17·15 Камер. концерт, 17·50 Огляд періодиків, 18·00 Сільва рерум, 18·05 Гутірка: Плебісцити, 18·15 Фортепіян. ресітаць Журавєва, 18·45 Зимові лови, 19·00 Арії та пісні в супр. фортепіяну, 19·20 Актуальна гутірка, 19·20 Колядковий концерт, 19·50, 19·56 20·00 Як провести свята, 20·05 Муз. гутірка, 20·15 Симф. концерт; Веч. денник, Як працюємо, 22·30 Рецитації поезій, 23·05 Танк. музика.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·26 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·09, Париж 34·90, Берлін 212·85 Цюріх, 171·50, Голяндія 358·00, Прага 22·10, Італія 45·31, Нюйорк кабель 5·27 7/8, Нюйорк чеки 5·27 1/2.

Золото: Доляри 8·91—8·93, Франки фр. 34·30—34·60 Дукати 81·50—82·00, Корони 36·20—36·50, Рублі 45·50—46·30.

Срібло: Корони 0·32, Рублі 1·25, Фльорени 0·75.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 1. і 2. січня п. р. з приводу вичікуючої тенденції ціни на масло не ставить. Кооперативам платить за:

		льоко Львів.
1 л.	молока	0·16 „
1 л.	сметани	0·60 „
1 к.	яєць	4·00 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот

Тенденція на масло вичікуюча, на молоко і сметану слаба, на яйця вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 1 січня до 5. січня п. р. включно платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахоубойні „М. С." у Львові (вул. Б. Гловацького 23):

Когутики мол.	за 1 кг.	0·85	зол.
Кури	„	0·93	„
Качки	„	0·90	„
Індики	„	0·93	„
Годовані гуси	„	0·80	„

Птицю приймає в скількости установленого для кожного доставця контингенту.

ОПОВІСТКИ.

Подяка. Управа Природничого Музею Наукового Товариства ім Шевченка складає оцим щиру подяку Вп. п. Климові Трохимсиновi за дар таблиоти для збірки кайнозойської фльори.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 5 текстові шпальти 4 оголошенєві шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол.	0.35
„ одношпальтовий в тексті і новинках	„	0·60
„ на першій сторінці	„	0·75

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол.	0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	„	0·10
шукаючі праці	„	0·07

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка	1/1	зол.	450·—
„ „	1/2	„	250·—
„ „	1/4	„	130·—
„ „	1/8	„	70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів-Ринок 10.